

SÁMEDIGGI SÁMEDIGGE SAEMIEDIGKIE SAMETINGET

MØTEBOK 1/94 - VEDTAKSDEL

Side: 1

Tid: 08. februar 1994 kl. 09.00-12.30 og kl. 15.00 - 18.45
09. februar 1994 kl. 09.00-12.10 og kl. 15.00 - 18.20
10. februar 1994 kl. 09.00-12.00 og kl. 15.00 - 18.40
11. februar 1994 kl. 09.00 -12.30

Sted : Samelandssenteret, Karasjok

Representanter:

1. Olav M. Dikkanen	21. Geir Tommy Pedersen
2. Magnhild Mathisen	22. Sven Roald Nystø
3. Berit Ranveig I. Nilssen	23. Aage Pedersen
4. Steinar Pedersen	24. Margreta Påve Kristiansen
5. Marianne Balto Henriksen	25. Olav Andersen
6. Hartvik Hansen	26. Anders Oskal
7. Ragnhild Nystad	27. Inger-Ann Fossli
8. Egil Olli	28. Magne A. S. Huuva
9. John Henrik Eira	29. Per Solli
10. Ole Henrik Magga	30. Roger Pedersen
11. Heaika Skum	31. Ing-Lill Pavall
12. Inger Anne S. Gaup	32. Amund Eriksen
13. Peder Mathisen	33. Nils O. Nilsen
14. Alf Edvard Nystad	34. Jarle Jonassen
15. Jens Petter Olsen	35. Åsta Vangberg
16. Tore Bongo	36. Odd Kappfjell
17. Terje K. Haugen	37. Máret Guhttor
18. Ingar Eira	38. Johan Mikkel Sara
19. Mary Mikalsen Trollvik	39. Berit Johnskareng
20. Eilif O. Larsen	

Representant nr. 34 Jarle Jonassen tok sete 08.02.94 kl. 15.00.

Representant nr.16 Tore Bongo var ikke til stede 09.02.94 kl.09.00 til kl.15.00

Følgende representanter hadde meldt forfall:

Representant nr. 3 Berit Ranveig Nilsen

Representant nr. 20 Eilif O. Larsen

Representant nr. 11 Inger Anne S. Gaup

Det ble innvilget permisjon til følgende representanter :

Representant nr. 11 Heaika Skum den 10.02.94

Representant nr. 19 Mary Mikalsen Trollvik 09.02.94 fra kl. 16.00.

Representant nr. 8 Egil Olli 11.02.94

Vararepresentant for nr. 20, Turid Halonen 10.02.94 fra kl.17.45 - 18.40

Representant nr. 20 Peder Mathisen 10.02.94 fra kl.17.45 - 18.40

Vararepresentant for representant nr. 11 Klemet J. K Hætta, 11.02.94 fra 09.00 - 12.30

Representant nr. 29 Per Solli 11.02.94 fra kl.10.30 - 12.30

Representant nr. 24 Margreta Påve Kristiansen 11.02.94 fra kl.10.00-12.30
Representant nr. 12 Johan Mikkel Sara 11.02.94 fra kl.10.30-12.30

Representant nr. 25 Olav Andersen 11.02.94 fra kl.11.00-12.30
Representant nr. 34 Jarle Jonassen 11.02.94 fra kl. 11.00-12.30
Representant nr. 36 Odd Kappfjell 11.02.94 fra kl.11.00-12.30

Følgende vararepresentanter tok sete:

Øystein Ballari, vararepresentant for representant nr. 2
Turid Halonen, vararepresentant for representant nr. 20
Klemet Klemetsen Hætta, vararepresentant for representant nr. 11
Berit Anne Grenserud Somby, vararepresentant for representant nr. 8
Rolf Johansen, vararepresentant for representant nr. 19

Saksliste:

- SAK 01/94 KONSTITUERING AV PLENUMSMØTET
- navneopprop, permisjoner, innkalte vararepresentanter
- godkjenning av innkalling og saksliste
- godkjenning av forretningsorden
- SAK 02/94 SAMETINGSRÅDETS BERETNING OM VIRKSOMHETEN, HERUNDER REFERATSAKER
- SAK 03/94 SPØRSMÅL TIL SAMETINGSRÅDET I.H.T. SAMETINGETS FORRETNINGSORDEN § 26
- SAK 04/94 KUNNGJØRING AV NYE SAKER
- SAK 05/94 ENDRINGER I LOV OM REINDRIFT OG LOV OM JORDSKIFTE - HØRING
- SAK 06/94 GODTGJØRELSE TIL SAMETINGETS REPRESENTANTER OG UNDERLIGGENDE RÅD
- SAK 07/94 HANDLINGSPLAN FOR SAMEPOLITIKK I NORDLAND
- SAK 08/94 STORTINGSMELDING 52/93 - OM NORSK SAMEPOLITIKK
- SAK 09/94 STATSBUJETTET 1995 KAP 540 - PROBLEM- OG STILLINGSNOTAT
- SAK 10/94 SAMETINGETS ÅRSMELDING 1993
- SAK 11/94 BUJETTET FOR 1994 - FORDELING AV 540, POSTENE 01 OG 11
- SAK 12/94 SAMETINGSPLAN 1994-1997
- SAK 13/94 INNSTILLING FRA SAMETINGETS GRUPPE FOR SAMISK SPRÅK I LULESAMISK SPRÅKOMRÅDE

SAK 01/94 KONSTITUERING AV PLENUMSMØTE

Møtelederskapet ved Egil Olli åpnet møtet. Det ble foretatt navneopprop.

Sametingspresident Ole Henrik Magga holdt minneord over avdøde utenriksminister Johan Jørgen Holst. Sametinget hedret den avdøde med ett minuts stillhet.

a) Godkjenning av innkalling

Vedtak: Innkallingen av 20. januar 1994 ble enstemmig godkjent.

b) Godkjenning av sakliste:

Vedtak: Saklisten som fulgte innkallingen ble enstemmig godkjent.

c) Godkjenning av Sametingets forretningsorden

Vedtak: Tingets forretningsorden ble godkjent med følgende endringer:

Ny § 5 Representantenes plassering

I det samlede sameting tar representantene plass etter nummerorden av valgkretsene (jf. Sameloven § 2-4). Førsterepresentanten skal alltid sitte lengst til venstre.

Ny § 17 Beslutningsdyktighet

Søknad om permisjon behandles og avgjøres av møtelederskapet. Meldte forfall og permisjoner refereres i plenum.

Sametinget er beslutningsdyktig når minst 20 representanter deltar i avstemningen.

Ny § 26 Spørsmål til Sametingsrådet

Det er adgang for representanter å rette spørsmål til Sametingsrådet under Sametingets plenumsmøte. Spørsmålet må leveres skriftlig til møtelederskapet senest en uke før Sametingets plenumsmøte, og gjøres kjent for representantene før forhandlingene i Sametinget tar til. Spørderen får opp til 5 minutters taletid og svareren opp til 10 minutters taletid. Det er adgang til tilleggsspørsmål. Spørderen får opp til 3 minutters taletid og svareren opp til 5 minutters taletid.

**SAK 02/94 SAMETINGSRÅDETS BERETNING OM VIRKSOMHETEN,
HERUNDER REFERATSAKER**

Sametingets president Ole Henrik Magga orienterte om rådets virksomhet. Rådets beretning ble tatt til orientering.

**SAK 03/94 SPØRSMÅL TIL SAMETINGSRÅDET I.H.T. SAMETINGETS
FORRETNINGSORDEN § 26**

Følgende spørsmål ble fremmet og besvart etter § 26 i Sametingets forretningsorden:

1. Representanten Magnhild Mathisen fremmet følgende spørsmål.

I slutten av november ble Miljøverministeren anmeldt av SLF for påstått ulovlig fredning av enkelte deler av fjorder i Troms. I følge "Nordlys" av 30.11.93, gav Sametingspresidenten sin umiddelbare støtte til anmeldelsen (som for øvrig ble henlagt umiddelbart av politimesteren).

Betyr dette at Sametingsledelsen mener at Sametinget, og de konkrete sakene man arbeider for, er best tjent ved at de bringes inn for politiet uten at man prøver å løse dem politisk?

Sametingsrådets svar til Magnhild Mathisen ved presidenten:

Sametingsledelsen synes at tiltak for å avklare samenes rett til livberging er nyttige. Å bringe saken inn for domstolene er en høyst legitim måte å gjøre dette på. Det har også ved noen anledninger bragt resultater med prinsipielle positive virkninger som f.eks høyesterettsdom 21.06.1862 om rett til trevirke og Altevanndommen av 1968 om bl.a fiskerett.

Sametinget vil for egen del søke å avklare prinsipielle spørsmål med de politiske myndigheter, men vil ikke ta avstand fra at enkeltpersoner, grupper og organisasjoner også reiser saker overfor domstolene. Vi antar at spørsmålsstilleren ikke er ute etter en slik prinsipiell avstandstagen, og vi vil også i fremtiden forbeholde Sametinget rett til å støtte innholdet i krav fra samer selv om de fremmes gjennom politi og domstoler.

2. Representanten Johan Mikkel Sara fremmet følgende spørsmål:

Viser til forslag fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe i oktober 1993, der vi ber om at Sametingsrådet ser på hvilke muligheter det er for Sametinget å holde inntil 3 plenums møter utenfor Karasjok i året. Forslaget ble fremmet for å synliggjøre Sametinget i alle deler av landet hvor det bor samer.

Har Sametingsrådet fulgt opp vårt forslag?

Sametingsrådets svar til Johan Mikkel Sara ved presidenten:

Sametingsrådet har vurdert forskjellige alternativ til å avholde møter utenfor Kárášjohka. Det er foreløpig ikke lagt opp til at mer enn plenums møtet i mai legges utenfor Kárášjohka. Denne vurderingen er gjort både p.g.a. økonomiske hensyn og av hensynet til staben som skal forestå den praktiske tilretteleggingen av plenums møtene.

Vi vil vurdere å legge et møte til utenfor Kárášjohka, men det vil sannsynligvis bety at vi holder kun et plenums møte høsten 1994. Vi vil også minne om at vi nå planlegger et sametingsbygg i Kárášjohka, hvor vi også tar sikte på å arrangere Sametingets møter. Hvis Sametingets plenum mener at de fleste møter skal legges utenfor Kárášjohka, vil det ha betydning for planleggingen av bygget. Vi bør derfor snart vite hvilke ordninger Sametinget tar sikte på i fremtiden.

3. Representanten Per Solli fremmet følgende spørsmål:

Representasjon ved internasjonalt besøk:

Er det i tråd med alminnelig diplomatisk praksis at Sametinget ikke var representert med verken president, visepresident eller noen rådsmedlemmer ved besøk av EU-ambassadør HUGHES den 7/12-93? Mener Sametingsrådet at slik opptreden styrker Sametingets posisjon, nasjonalt og internasjonalt?

Sametingsrådets svar til Per Solli ved presidenten:

Sametinget har samarbeidet med ambassadør Hughes for arrangering av nevnte seminar, som for anledning ikke var på formelt besøk til Sametinget selv om seminaret fant sted i Kárášjohka.

Sametinget har tidligere mottatt både EU-ambassadøren og andre gjester når de har besøkt Sametinget og vil fortsatt gjøre det. Sametingsrådet vil selvsagt være villig til å diskutere hvilke seminarer det bør være representert på, og særlig i den grad seminardeltagelse reguleres av alminnelig diplomatisk praksis som spørteren viser til. Rådet kan heller ikke i fremtiden love å være representert på alle seminarer selv om det er utenlandsk deltagelse tilstede.

4. Representanten Jens Petter Olsen fremmet følgende spørsmål:

Arbeiderpartiets representant Eilif O. Larsen fremmet under forrige plenumssamling i SAK 27/93 KUNNGJØRING AV NYE SAKER følgende sak:

" Laksefisket - en viktig del av det materielle grunnlag for samisk kultur".

I denne saksutredningen var det skissert både kortsiktige (gjeldende for 1994 sesongen) og langsiktige tiltak.

MITT SPØRSMÅL ER:

Hva har Sametingsrådet gjort overfor sentrale myndigheter for å følge opp intensjonene i denne saken - nemlig å sikre sjølaksefisket som en fortsatt viktig samisk næring, ikke minst i kombinasjonsnæringssammenheng?

Sametingsrådets svar til Jens Petter Olsen ved presidenten:

Sjølaksefisket er en viktig del av det materielle grunnlaget for samisk kultur. Sametingsrådet har i den anledning vært opptatt av å få vurdert sjølaksefisket i sammenheng med den

pågående utredningen i Gregussen-utvalget. Hensikten med dette er å få en totalvurdering av det sjøsamiske næringsgrunnlaget. Nå er det slik at fiskeridepartementet ikke har villet trekke inn laksefisket i dette arbeidet, på grunn av at det hører inn under Miljøverndepartementets ansvarsområde. Det er derfor tatt et initiativ fra sametingsrådets side til å drøfte spørsmålet med miljøverministeren.

Slik saken står i dag kan den ovenfornevnte ansvarsdelingen mellom departementene komme i veien for den samlede vurdering som Sametingsrådet har lagt vekt på å få gjennomført. Før møtet med miljøverministeren er avholdt og en eventuell avklaring har funnet sted vil man imidlertid måtte avvete situasjonen.

5. Representanten Berit Jonskareng fremmet følgende spørsmål:

Ny grunnskolelov

Den nye grunnskoleloven trådte i kraft 1. januar 1994. Saken har vært til høring i Sametinget. Dessverre har ikke Kirke-, undervisnings- og forskningsdepartementet i det hele tatt støttet de merknader som Sametinget hadde fremmet, og som også Samisk utdanningsråd, departementets rådgivende organ, har støttet.

Erfaringer har hittil vist at det er vanskelig å få til en god nok undervisning i samisk spesielt i områder som ligger utenfor forvaltningsområdet for samisk språk i samelovens språkregler. Formålet med sameloven er ikke å innskrenke bruk av samisk til forvaltningsområdet, men heller å styrke bruken av samisk i hele landet.

- Elevene kan i følge Grunnskoleloven § 40a, første ledd, fra og med syvende klassetrinn selv bestemme om de ønsker slik opplæring. Med andre ord, så kan elevene "velge bort" sitt morsmål. Dette er ikke i samsvar med samelovens språkregler, hvor det står at samisk er likestilt med norsk.

- Gjeldende Grunnskolelov er sikrer heller ikke samiske barns individuelle rettighet til opplæring på samisk. 3. punktum i loven forutsetter at det er minst tre samiske elever på skolen for å gi undervisning på samisk.

Det er meget beklagelig at den nye Grunnskoleloven gir slike muligheter, og ikke støtter, men heller innskrenker bruken av samisk, spesielt utenfor forvaltningsområdet for samisk språk i samelovens språkregler.

Spørsmål:

Hvordan vil Sametinget sørge for at samiske barn uavhengig av hvor i landet de bor i Norge, får opplæring i samisk, slik at både § 110A i Norges Grunnlov og formålet i sameloven oppfylles?

Ny fagplan: Samisk som andrespråk II.

I Grunnskoleloven § 40a første punktum, andre ledd leser vi: "Elever som får undervisning i samisk eller på samisk blir fritatt fra opplæring i den ene norske målformen på 8. og 9. klassetrinn".

Kirke-, undervisnings- og forskningsdepartementet har i brev av 5. juli 1993, som gjelder "Fagplan i samisk som andrespråk II", sagt at elever som følger denne fagplanen skal undervises i begge de norske målformene på ungdomstrinnet.

Spørsmål:

Hvordan vil Sametinget behandle denne saken? Skal det samiske folk bare godta en slik befaling fra departementets byråkrater som uten å spørre overser den praksis som hittil har vært praktisert?

Eller er det slik at byråkratene i departementet har større myndighet enn Stortinget som har godkjent Grunnskoleloven?

Sametingsrådets svar til Berit Jonskareng ved presidenten:

Lovendringen som er foretatt av Grunnskoleloven pr. 1. januar 1994, er en ren tilpasning til den nye kommuneloven. Ved denne tilpasningen er § 40 a ikke endret i forhold til uttalelsen Sametinget ga i sak 41/92.

Kirke-, undervisnings- og forskningdepartementet har oppnevnt et utvalg på 15 personer ledet av jusprofessor Eivind Smith, som skal gjennomgå alle 7 opplæringslovene for revisjon. Utvalget består av representanter for departementene, arbeidstakerorganisasjonene, foreldre, næringslivet, Kommunenes Sentralforbund og funksjonshemmede. Sametinget er ikke representert i utvalget. Utvalget har hatt sitt første møte.

Sametingsrådet vil følge opp arbeidet med revisjon av Grunnskoleloven gjennom kontakt på politisk nivå i departementet. Lovendringsforslaget vil bli sendt på høring og vil i den forbindelse bli behandlet i Sametinget.

6. Representanten Steinar Pedersen fremmet følgende spørsmål:

EØS-avtalens virkninger for innlandsfisket i Finnmark
- spørsmål til Sametingsrådet etter forretningsordenens § 26

Mener Sametingsrådet at EØS-avtalen ikke sidestiller norske og EØS-borgere når det gjelder rett til innlandsfiske i Finnmark - og at de foreslåtte nye innlandsfiskereglene for Finnmark dermed ikke vil øke presset på innlandsfiskeressursene i fylket?

Bakgrunn:

25.11.93 skreiv vi et brev til sametingsrådet hvor vi oppfordra rådet til å være med på å slå ring om Finnmarksbefolkningas rettigheter, ved å gå inn for en mest mulig restriktiv linje når det gjelder utlendinger innlandsfiske. I den anledning pekte vi på at man spesielt bør være oppmerksom på ordninger som kan skape presedens i den internasjonaliseringsprosessen vi nå er inne i.

Sametingsrådet har ikke funnet grunn til å følge opp de konkrete forslagene våre, og har dermed heller ikke vurdert om EØS-avtalen kan eller vil virke slik at hvis norske statsborgere generelt gis anledning til å drive innlandsfiske overalt i Finnmark, skal også alle EØS-borgere (dvs. befolkninga i alle EF- og EFTA-land), ha den samme retten. Dette spørålet har betydelig interesse.

Sametingsrådets svar til Steinar Pedersen ved presidenten:

Ut fra de opplysninger som er gitt av Miljøverndepartementet omfattes ikke innlandsfiske av EØS-avtalen. Dette vil i utgangspunktet si at dagens regler for dette fiske og de foreslåtte regler fra Statsskogs side, ikke synes direkte å påvirkes av avtalen. Den forvaltningspraksis som tidligere har vært gjeldende og er nedfelt i lakse og innlandsfiskeloven, vil videreføres innenfor EØS-regimet. Avtalen vil således forhåpentligvis ikke medføre økt press på innlandsfiske-ressursene i Finnmark.

Når det gjelder norske og EØS-borgeres rettigheter til innlandsfiske i Finnmark, vil Sametingsrådet vise til lov av 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v. Her blir det i § 22 som berører allmennhetes adgang til å drive sportsfiske, nyttet formuleringen "*alle som siste året har vært og fortsatt er fast bosatt i Norge*". Her reguleres retten til fiske ut fra bosted og ikke statsborgerskap. Av dette synes det å fremgå at EØS-avtalen heller ikke medfører at norske og EØS-borgere sidestilles når det gjelder rett til innlandsfiske i Finnmark.

Sametingsrådet er også kjent med at Statskog Finnmark er i ferd med å utarbeide nye retningslinjer for utenlandske statsborgeres fiske i Finnmark. Det vil i forbindelse med dette arbeidet foretas en nærmere vurdering om eventuelle følger av EØS-avtalen. De nye retningslinjene vil ventelig bli ferdigstilt i februar/mars måned.

Sametingsrådet viser forøvrig til Sametingets høringsuttalelse i sak 16/92 om EØS, hvor en uttrykte betenkeligheter omkring følgene av avtaleverket. Uten at EØS i denne sak synes å få noen videre konsekvenser, registrerer Sametingsrådet at det åpenbart eksisterer uro og tvil med hensyn til fremtidige følger av avtalen. Rådet har stor forståelse for denne usikkerheten som vi selv meget sterkt understreket da EØS-saken ble behandlet. Vi mener derfor at Norge ikke burde ha sluttet seg til denne avtalen. Når det nå likevel er gjort, er det åpenbart et behov for å avklare nærmere hvilke implikasjoner EØS-avtalen medfører for samiske næringsinteresser.

Vi vil ikke unnlate å minne om at det nettopp var AP's gruppe som i tinget nokså reservasjonsløst gikk inn for EØS-avtalen. Derfor er det noe merkelig at AP-gruppen nå forventer at Sametingsrådet, som var i mot avtalen, skal forsøke å bøte på skadene. De mulige konsekvenser som her reises burde AP-gruppen selv ha innsett og tatt konsekvensene av på et tidligere tidspunkt.

7. Representanten Magnhild Mathisen fremmet følgende spørsmål:

Kan Sametingsrådet svare på hvorfor SVL-N ikke fikk kr. 200.000,- fra Samisk OL-utvalg slik de var lovet.

Arrangering av OL skjer vel trolig hvert 50. år i vårt land, og da er det viktig at alle sider av samisk kultur og samisk idrett er representert her.

Er det slik at den eneste samiske idrettsgruppen ikke kan delta i OL-arrangementet fordi SOLL skaper problemer som de ikke er i stand til å løse?

Er dette en real behandling av de personer og barn som i mange år har planlagt å delta ved dette OL-arrangementet?

Sametingsrådets svar til Magnhild Mathisen ved presidenten:

Sametingsrådet har forelagt spørsmålet for LOOC, som er ansvarlig for kulturaktivitene i forbindelse med OL, og de har begrunnet vedtaket slik:

" Årsaken til LOOC`s beslutning om å utelukke Sámiid Valáštallan Lihttu (SVL) fra OL på Lillehammer i 1994 er blant annet:

1. SVL har ikke lyktes i å utarbeide kontrakt for Sami OL Siida på Lillehammer med koordinator Reinopplevelser A/S innen den 15.12.93 som var LOOC`s tidsfrist for samarbeidspartnere innen Siida-prosjektet.
2. SVL`s tenkte etablering i Øyer kommune med et arrangement som foruten reingjeterkonkurranse og reinkappkjøring også innholdt salg, utstillinger, mat, servering og kulturarrangement (Konf. forslag fra SVL til program for aktiviteter-arrangementer, datert 03.01.94) er et konkurrerende arrangement til det kulturarrangement som LOOC`s kulturseksjon gjennomfører på Lillehammer.
3. SVL har ikke klart å utarbeide et stabilt, realistisk budsjett for sitt arrangement på Øyer."

Det er ikke Sametingsrådets inntrykk at SOLL bevisst har laget vansker, eller gått fram på en uredelig måte, slik spørsmålsstilleren antyder.

SAK 04/94 KUNNGJØRING AV NYE SAKER

Følgende nye saker ble vedtatt oversendt Sametingsrådet til behandling:

1. Representanten Ingar Eira fremmet følgende sak:

Høyere utdanning og kompetanseutviklingsmuligheter i Sápmi.

Med tanke på den utvikling og de utfordringene man står overfor i forbindelse med fremtidig samarbeid i Barentsregionen, og det utvidede samarbeidet det legges opp til landene i mellom på Nordkalotten, vil det være nødvendig å sikre samene muligheter til egenutvikling og trygging av grunnlaget for å bestå som et folk.

Dette oppnåes bl.a. gjennom utdanning og kompetanseutvikling. Mulighetene for dette må legges slik til rette at samene sikres tilgjengelighet for høyere utdanning og kompetansetilegnelse ut fra egne premisser, og i trygge omgivelser.

Tilbudet ved Samisk Høgskole i kautokeino må utvides til også å dekke ulik næringsrettet utdanning og det må vurderes hvorvidt Universitetet i Tromsø makter å gi tilstrekkelig tilbud, der også det miljømessige ved utdanningen for samene er ivaretatt godt nok. Sametinget

må straks gå i gang med å kartlegge det umiddelbare behov og ut fra dette legge fram forslag til tiltak.

2. Representanten Harvik Hansen fremmet følgende sak:

Sámijoavku/Samegruppa fremmer forslag om at Sametinget arrangerer et seminar med påfølgende paneldebatt i Sametinget om retten til land og vann i Sápmi. Samerettsutvalgets innstilling kan ikke være en bestemmende faktor, og virke som et lokk på hva sametingsrepresentantene skal mene om rettighetsproblematikken.

3. Representanten Roger Pedersen fremmet følgende sak:

Samefolkets dag

Samegruppa foreslår at samefolkets dag bør bli offisiell fridag i Norge, på lik linje med 17. mai.

Sametingsrådet bes på vegne av Sametinget og samene i Norge om å drøfte problemstillingen med norske sentrale myndigheter.

4. Representanten Hartvik Hansen fremmet følgende sak:

Sámijoavku/Samegruppa fremmer forslag om at et samisk utmarksforvaltningsråd må etableres for samene i Norge for å ha det overordnede forvaltningsorganet for samenes utmarkvirksomhet hvor rammemålsettingen bestemmes av Sametinget.

Forvaltningsorganet må plasseres i en samisk kommune hvor de fleste samiske tradisjonelle kombinasjonsnæringer er representert. Sametinget og Sametingets administrasjon skal ha det overordnede rammeansvaret for rådet.

5. Representanten Johan Mikkel Sara fremmet følgende sak:

Samiske kulturutsendinger i utlandet

Sametinget ber om at norske myndigheter vurderer mulighetene av å ha faste samiske kulturutsendinger på utenriksstasjoner i de land som det er naturlig for Norge å samarbeide med i urbefolknings spørsmål.

Dette pga. solidariteten og den nødvendighet vi har av internasjonalt samarbeid mellom urbefolknings grupper.

6. Representanten Magnhild Mathisen fremmet følgende sak:

Evaluering av samisk OL-utvalg

Arbeiderpartiets sametingsgruppe ber om at Samisk OL-utvalgs arbeid blir evaluert etter at de Olympiske lekene er vel over i Lillehammer.

Evalueringsrapporten legges fram til behandling i Sametinget.

7. Representanten Heaika Skum fremmet følgende sak:

Sametinget har i dag ikke oppnevnt en egen kontroll- og konstitusjonskomite slik både Stortinget, fylkeskommunene og kommunene har. Sametingsrådet bes snarest oppnevne en egen kontroll- og konstitusjonskomite av og blandt Sametingets faste representanter.

Kontroll- og konstitusjonskomiteen skal gjennomgå og gi instilling til Sametinget om:

- a. Sametingsrådets protokoller, herunder rådets vedtak i utnevningssaker, oppnevning av styrer, råd og utvalg.
- b. regnskapene har vært ført i samsvar med instruksen fra Riksrevisjonen.
- c. klager til Sametinget fra privatpersoner.
- d. Sametingsrådets uttalelser i anledning forslag m.m. som er oversendt rådet uten realitetsbehandling i Sametingets plenum. Disse uttalelser/vedtak skal fremlegges første ordinære plenumssamling etter at vedtak er fattet.

Kontroll- og konstitusjonskomiteen avgjør i hvert enkelt tilfelle om den skal fremlegge forslag til vedtak for Sametingsrådet før innstilling avgis til Sametingets plenum. Videre skal kontroll- og konstitusjonskomiteen også behandle lovforslag, Sametingets forretningsorden og valgordning. Ved valg av medlemmer til kontroll- og konstitusjonskomiteen skal forholdstallsprinsippet brukes.

8. Representanten Per Solli fremmet følgende sak:

Sametingets forretningsorden

Arbeiderpartiets sametingsgruppe foreslår at i Sametingets forretningsorden innarbeides et punkt om interpellasjoner.

9. Representanten Hartvik Hansen fremmet følgende sak:

Sámijoavku/Samegruppa ønsker at Sametingsrådet skal være pådriver og kreve forgang i bygging av helårsvei fra Hopseidet i Nordkyn og til Vestertana. Sentralt i løsningen må det vurderes praktiske samferdselsløsninger for de samiske lokalsamfunn som eksempelvis Langfjordnes og Nervei.

SAK 05/94 ENDRINGER I LOV OM REINDRIFT OG JORDSKIFTE - HØRING

Dokumenter:

- Høringsnotat fra Landbruksdepartementet av 27.07.93
- Diverse høringsuttalelser, se egen oversikt
- Utskrift av møtebok i Sak 15/92 St.meld. nr. 28 (1991-92) En bærekraftig reindrift

Sametinget fattet følgende vedtak:

Landbruksdepartementets høringsforslag til endring i lov om reindrift og lov om jordskifte, er fremmet på bakgrunn av St.meld. nr. 28 (1991-92) En bærekraftig reindrift. Der ble det varslet en omlegging av statens reindriftspolitik hovedsaklig som følge av den vanskelige beitesituasjonen i Finnmark. Sametinget behandlet St.meld. nr. 28 under sak 15/92, og har siden lagt betydelig arbeid i oppfølgingen av reindriftspolitikken.

Det ble i meldingen understreket et behov for en revisjon av reindriftsloven. Sametinget uttrykte sin støtte til dette arbeidet og forutsatte at tinget ville få en sentral rolle i høringsrunden. I likhet med en rekke andre store samepolitiske saker, har Sametinget i denne saken fått en særskilt status blant høringsinstansene som innebærer at tinget kommer inn som avsluttende høringsinstans med øvrige høringsuttalelser som grunnlag for arbeidet, samt en tilpasning til Sametingets rutiner forut for en politisk behandling i tingets plenum. Dette er en god arbeidsmåte og burde være en mal for behandling av saker av særlig betydning for den samiske befolkning. Dialogen med departementet har vært god, men det har vist seg at et i utgangspunktet stramt tidsskjema har medført visse problemer når departementet har måttet utsette opprinnelige høringsfrister. Sametinget vil i denne sammenheng vise til at flere av høringsinstansene uttrykker bekymring for knappe tidsfrister for behandlingen av høringsnotatet. Tinget har forståelse for dette.

Mange høringsinstanser har uttrykt tvil om lovrevisjonen burde ha vært fremmet nå. De behov som St.meld. nr. 28 avdekket er av en slik karakter at man nå ikke kan vente lenge med revisjonen selv om mange gode grunner kunne trekkes fram til støtte for en utsettelse. Sametinget har derfor for sin del valgt å gjøre sitt til at arbeidet med lovrevisjonen kan fortsette og bringes i havn innen de rammer Departementet har lagt opp til.

Sametinget vil i det påfølgende foreta en gjennomgang av de mest sentrale elementer i de nye endringsforslagene i lov om reindrift og lov om jordskifte. Dette vedtaket skal forstås slik at Sametinget støtter de endringsforslag som ikke uttrykkelig er nevnt.

LOV OM REINDRIFT AV 9. JUNI 1978 NR. 49

§ 1 Endret 1. ledd - innføring av bærekraftig reindrift som mål, og henvisning til Grunnloven og folkerett.

Sametinget finner det naturlig at man i formålsparagrafen innfører økologisk og økonomisk bærekraftig utnyttning av reinbeiteressursene som et grunnleggende mål for næringen. Etter tingets oppfatning er dette et uttrykk for at man erkjenner statens klare forvaltningsansvar for fellesressursene som reindriftsarealene utgjør, etter prinsippene for en bærekraftig utvikling i næringen. St.meld. nr. 28 (1991-92) En bærekraftig reindrift beskriver i selvkritiske former den svikt i reindriftspolitikken som etterhvert ga en uholdbar utvikling i deler av næringen. Det foreliggende forslag er på dette punkt langt på vei i tråd med Sametingets vedtak i forbindelse med stortingsmeldingen.

I formålsparagrafen foreslås det at det foretas en direkte henvisning til statens formulerte forpliktelser overfor samene som urbefolkning i grunnlovens § 110 a og folkerettens regler om urbefolkninger og minoriteter. Denne uttrykkelige formulering betraktes av Sametinget som en klar statusheving av Norges folkerettslige forpliktelser. Tinget vil i denne sammenheng vise til sitt vedtak i tidligere nevnte sak 15/92 der det blant annet heter:

" Sametinget er meget tilfreds med at Regjeringen uttrykkelig setter reindriftspolitikken i en generell samepolitisk ramme. Det er et nasjonalt ansvar for Norge innen de rammer nasjonal og internasjonal lovgivning (grunnloven, ILO-konvensjonen, FN-konvensjoner) setter (1) å styrke det materielle grunnlaget for samisk sysselsetting, bosetting og kultur og (2) å styrke samisk selvbestemmelse." (Sak 15/92 St.meld. nr. 28 (1991-92) En bærekraftig reindrift, pkt. 2.1. Overordnede mål, 1. avsnitt)

Det er likevel her viktig å understreke at tinget ikke betrakter det foreliggende lovendringsforslag som uttømmende i forhold til de folkerettslige regler på dette området. Dette gjelder særlig på punkter som retten til reindrift og styringsordningene i næringen.

En viktig mangel ved dagens lovverk er at hensynet til samisk rettsoppfatning ikke er ivaretatt. Reindriften med sin sentrale rolle som samisk næring og kulturbærer inneholder også tradisjonelle retts- og styringselementer. Disse uskrevne lover og regler har fungert og fungerer innenfor næringen uavhengig av storsamfunnets lover og regler.

Erfaringene med domstolenes behandling av konflikter mellom staten og næringen har vist at det ved flere anledninger er konkludert med at gjeldende rett ikke gir rom for å trekke inn tradisjonell samisk rettsoppfatning. Dette er en alvorlig svakhet ved dagens lovverk som i seg selv er i strid med de folkerettslige regler på dette området. Det må også uttrykkelig fremgå av loven at den ikke er ment å være uttømmende når det gjelder rettigheter erhvervet gjennom alderstids bruk og sedvane.

Sametinget vil foreslå at man i tillegg til henvisningen til statens formulerte forpliktelser i grunnlov og folkerettsreglene, eksplisitt må anerkjenne den tradisjonelle samiske rettsoppfatning. En slik tilføyelse vil styrke lovens relasjon til folkeretten og etablere en klar og utvetydig aksept til tradisjonell samisk rettsoppfatning. Loven bør også legge opp til en utvikling av næringen og ikke bare legge vekt på bevaringsaspektet.

På bakgrunn av det ovenstående vil Sametinget foreslå følgende endring i § 1, 1. ledd, siste punktum:

§ 1 Formål, forslag til endring i 1.ledd, siste punktum:

..... . Med de rettigheter og plikter som fra gammelt av har tilligget næringen i kraft av alderstids bruk, skal reindriften bevares og utvikles som et viktig grunnlag for samisk kultur, i samsvar med Grunnlovens § 110 a, samisk sedvane og rettsoppfatning, og folkerettens regler om urbefolkninger og minoriteter.

Sametinget foreslår videre at henvisningen til folkeretten styrkes ytterligere ved at loven får en ny § 2, som medfører at dagens § 2 endres til § 3 o.s.v, med følgende ordlyd:

§ 2 Lovens forhold til internasjonale regler

Loven skal anvendes i samsvar med internasjonale regler som Norge er bundet av når disse har til formål å styrke samenes stilling.

§§ 2 og 31 Reindriftens rettsgrunnlag

Regjeringen påpekte i stortingsmeldingen om reindrift behovet for et ytterligere vern av reindriftens arealer ved revisjon av reindriftsloven. Sametinget uttrykte i den sammenheng

en uforbeholden støtte til forslaget om å revidere reindriftsloven slik at næringen fikk sikret sine arealer. I tingets behandling av meldingen ble behovet for å sikre beiteretten understreket. Det synes ikke som om departementet i sitt forslag har benyttet anledningen å nyansere bildet av reindriftnæringen som noe annet enn en samisk særegenhet knyttet til ekstensiv arealbruk. Reindriften har en næringspolitisk egenverdi utover de forpliktelsene som følger av folkeretten og grunnlovens § 110 a.

Sametinget legger til grunn for sin vurdering av reindriften som næring, at næringen har et økonomisk og økologisk potensiale som på grunn av feilslått forvaltning i dag ikke er utnyttet. I forbindelse med tingets behandling av stortingsmeldingen om reindrift ble følgende uttrykt:

"I arealsammenheng er det sentralt å understreke hvilke fordeler som ligger i at næringen utnytter fornybare ressurser med liten alternativ utnyttingsverdi. I de tilfeller reindriften kommer i konkurranse med annen arealutnyttelse er det viktig å ha i mente disse sider i tillegg til samepolitiske argumenter." (Sak 15/92 St.meld. nr. 28 (1991-92) En bærekraftig reindrift, pkt. 3.1.1. Reindriften rettigheter og arealer, 4. avsnitt)

Departementet foreslår tre alternative løsninger til en avklaring av næringens rettsgrunnlag. Sametinget vurderer kun det første alternativet som akseptabelt i forhold til målsettingene bak en styrking av næringens arealvern. Dette innebærer en avklaring av at reindriftsretten avklares som gjeldende innenfor nåværende forvaltningsgrenser ved endring i § 2, og en ekspropriasjonshjemmel ved endring i § 31.

Tinget er oppmerksom på at Stortingets landbrukskomite i sin behandling av St.meld. nr. 28, ikke anbefalte ekspropriasjons-løsninger, men gikk inn for avtaleløsninger. Det vil imidlertid i den sammenhengen vises til departementets vurdering av muligheten for avtaleløsninger. Som det påpekes fra departementet er det gjerne prinsipielle konflikter for eller mot reindrift som resulterer i manglende vilje til avtaler, eventuelt til priser som er altfor høy til å anses som forsvarlige. Sametinget anser det for helt entydig vist at det ikke er mulig i alle tilfelle å få til avtaler som sikrer reindriften levelige vilkår. Det ser tvertimot ut til at det i de fleste tilfeller er umulig å få til. Dette har en lang historisk bakgrunn som tinget ikke vil gå nærmere inn på.

Ikke uventet er det fra høringsinstansene i Sør-Trøndelag og Hedemark at motstanden mot endring i § 2 og § 31 er størst. Sametinget vil likevel påpeke at dette primært er på lavere forvaltningsnivå i disse områdene. Sør-Trøndelag fylkeskommune tiltrer departementets vurderinger uten å trekke noen konklusjon om de alternative løsningene. Samtidig er det viktig å merke seg at Nord-Trøndelag fylkeskommune anbefaler løsningen fra St.meld. nr. 28. Dette har Sametinget for sin del lagt stor vekt på.

Når det gjelder betenkeligheter til lovforslaget fra områder i Troms og Finnmark, vil Sametinget hevde at det ikke bør være grunnlag for å fordele noen av partene med hensyn til beite for bufe eller rein. Tinget ser ingen konflikter i dette området som direkte berøres av lovendringsforslaget. Bakgrunnen er strukturforskjellene i eiendomsforholdene disse områdene i mellom. Det at reindriften får en klarere definert bruksrett i et område betyr ikke at øvrige interessers bruksrett forrykkes på en slik måte at felleløsninger ikke lar seg gjennomføre.

Sametinget vil hevde at en avklaring som anbefalt ovenfor vil være den eneste riktige løsning i forhold til statens folkerettslige forpliktelser. Det bør her vises til ILO-konvensjon nr. 169 om urbefolkninger og stammefolk i selvstendige stater, art. 14 pkt. 2, der det heter at:

"2. Myndighetene skal ta nødvendig skritt for å identifisere de landområder der vedkommende folk tradisjonelt lever, og sikre effektivt vern av deres eiendomsrett og rett til besittelse."

En avklaring av reindriftsretten innenfor forvaltningsområdene vil være et skritt på veien i retning av en konkretisering av denne artikkelen i ILO-konvensjonen.

Reindriften har måttet føre en rettslig kamp om tolkning av beiteretten innen forvaltningsområde som etter departementets vurdering var forutsatt avklart ved reindriftsloven av 1978, men som av Høyesterett senere er vurdert motsatt. Fra samisk hold har man aldri akseptert den 100-årige prosessen med overdragelse av almenningen til privat eie særlig i sørområdene. Dette til tross har dette vært stilltiende akseptert forsåvidt som bruksretten har bestått.

Sametinget vurderer det slik at konfliktene består og styrkes sålenge rettssituasjonen er såvidt uklar som den er i dag. En avklaring av denne må finne sted raskt. Sametinget vil presisere at det her ikke er tale om å innføre en ny rett for reindriften, men å fastslå realitetene i reindriften rett fra gammelt av.

§ 2 Endret 2. ledd - om delegasjon av myndighet til reindriftsstyret

Sametinget vil tiltre departementets vurderinger av myndighetsdelegasjon til reindriftsstyret. Det vises her til de vurderinger tinget gjorde i forbindelse med sin behandling av reindriftsmeldingen:

"... En sterkere delegering av forvaltningsansvar fra regjering og departement til reindriftsstyret samt en sterkere forbindelse mellom reindriftsstyret og Sametinget er sentrale elementer i overføring av ansvar til det samiske samfunnet selv." (Sak 15/92 St.meld. nr. 28 (1991-92) En bærekraftig reindrift, pkt. 3.3.2. Reindriftsstyret, 1. avsnitt)

I argumentasjonen for dette synet ligger det imidlertid forutsetninger om reindriftsstyrets kobling til Sametinget som politisk overordnet organ. Denne koblingen vil bli kommentert i forbindelse med endringsforslaget til § 6.

§ 2 Nytt 3. ledd - Innføring av hjemmel til oppdeling av fellesbeitedistrikter

Som departementet påpeker kan det være behov for en klarere hjemmel for en nærmere regulering av fellesbeitedistriktene. En klar forutsetning bør imidlertid være at man i tillegg til sedvanerett og drifts- og forvaltningsmessige hensyn må legge til grunn tradisjonell samisk rettsoppfatning i vurderingen av den konkrete gjennomføringen av slike reguleringer.

§ 3 Presisering av hvem som har rett til reindrift

Departementet har i forbindelse med spørsmålet om kvinners rett til å opprettholde egen driftsenhet revidert sin holdning i St.meld. nr. 28, og i det foreliggende lovforslaget langt på vei tatt til følge Sametingets kritikk på dette punkt. Forslaget til nytt 3. ledd i § 3 innebærer at uklarheter knyttet til kvinners rett til å beholde egen driftsenhet ved inngåelse og evt.

oppløsning av ekteskap, synes ryddet av veien. Sametinget støtter forslaget og anser det som en god løsning ut i fra et likestillingsperspektiv.

§ 4 nytt 3. ledd - Sterkere etableringsbegrensning. 75%-krav for eierforhold i driftsenhet.

Ved reindrifftsloven av 1978 ble begrepet driftsenhet etablert som en bærende forvaltningsenhet. Begrepet og dets innhold har vært gjenstand for stor debatt innad i næringen og også vært problematisk å forholde seg til for forvaltningen. I St.meld. nr. 28 erkjennes dette og forslaget om en bestemmelse der hovedutøver, definert som driftsenhetens registrerte eier, i følge lovforslaget skal eie minimum 75% av driftsenhetens samlede antall rein, er å betrakte som et forsøk på å gi driftsenheten det innhold man ved innføringen av loven mente begrepet skulle ha. Imidlertid kan Sametinget ikke se at det er behov for å slå fast dette i loven. Om det skulle være nødvendig å regulere slike forhold, bør det være tilstrekkelig at loven gir adgang til å gjøre det gjennom forskrifter eller enkeltvedtak i forvaltningsorganene.

Det er mye som tyder på at driftsenhetsbegrepet indirekte har oppfordret til nyetablering i næringen uten egen driftsenhet. Sametinget har store betenkeligheter med at man gjennom et lovendringsvedtak ser bort fra dette og dermed sender en rekke aktive utøvere ut av næringen som om de aldri hadde eksistert. Tinget erkjenner behovet for en avklaring av begrepet, men en slik endring bør gjøres ved at man får en akseptabel sikring av rettighetene til de som i dag faktisk er aktive utøvere i næringen, før dette skjer.

Boazo Ealahus Searvi problematiserer begrepet driftsenhet i sin høringsuttalelse og foreslår å erstatte begrepet med reindrifftsutøver. I praksis er det ikke stor avstand mellom dette og departementets forslag om en 75%-regel. Forskjellen ligger i det ovenfor nevnte at man fra departementets side velger å se bort fra den etableringen som har foregått i ly av registrerte driftsenheter. Dette innebærer at en rekke næringsdrivende rettsløse blir sendt ut av næringen idet omstillingsprogrammet også kun forholder seg til innehavere av driftsenheter.

På denne måten vil også begrepet skape hindringer for omstilling gjennom at driftsenhetsinnehavere som ser muligheter i omstillingsprogrammet vil vegre seg mot omstilling dersom konsekvensen er at de drar med seg flere utøvere, gjerne nære slektninger, ut av næringen samtidig.

§ 6 Endret 2. ledd - Reindrifftsstyrets sammensetning og oppnevning

Lovforslaget innebærer at Sametinget får forslagsrett på to av syv medlemmer i reindrifftsstyret. Sametingets forslag skal tas til følge dersom forslaget samtidig innebærer at hensynet til geografisk og kjønnsmessig fordeling i reindrifftsstyret oppfylles. Hvis så ikke er tilfelle må Sametinget forespørres påny for å få kriteriene fylt.

Departementets forslag med hensyn til kjønnsmessig fordeling i reindrifftsstyret er i tråd med både Stortingets og Sametingets merknader til stortingsmeldingen. Lovforslaget innebærer sågar i praksis at det vil være Sametingets ansvar å sørge for at reindrifftsstyrets geografiske- og kjønnsmessige sammensetning oppfylles i henhold til de uttrykte kriterier.

Spørsmålet om Sametingets rett til oppnevning i reindrifftsstyret har vært et sentralt debatttema i forbindelse med stortingsmeldingen og lovendringsforslaget. Under

stortingsbehandlingen ble resultatet at det forelå tre forslag for Stortinget til løsning. I tillegg kommer Sametingets eget standpunkt.

Det vil si fire forslag, som rangert etter Sametingets innflytelse lød som følger:

1. Sametinget oppnevner hele, eller et flertall	Sametingets forslag
2. Sametinget oppnevner 3 av 7 medlemmer	Regjeringens forslag
3. Sametinget foreslår 2 av 7 medlemmer	H, A, SV fellesforslag
4. Sametinget foreslår 2 av 9 medlemmer	Landbrukskomiteens forslag

Argumentasjonen rundt de ulike forslag har vært en debatt om faglige kriterier for utnevning av reindriftens styre. Landbrukskomiteen understreker behovet for at Sametinget bør rendyrke en politisk rolle, og derfor ikke bør overta større oppnevningsmyndighet til reindriftsstyret.

I dette spørsmålet ser Sametinget det som påkrevd å utdype sitt standpunkt. Tinget har de senere år etablert et klart skille mellom den politiske og den forvaltningsmessige delen av sametingssystemet. Dette er helt i tråd med regjeringens anbefalinger i St.meld. nr. 28. Gjennom oppnevning av underliggende råd med frittstående administrative enheter er skillet etablert. Innenfor disse råd finnes det klare paralleller til reindriftsstyret m.h.t. krav til faglige kvalifikasjoner ved oppnevning. Dette gjelder både nærings-, utdannings-, kultur- og språkrådet. Omfanget av myndighet og forvaltningsansvar varierer mellom rådene, men i prinsippet består deres virksomhet i å forestå den daglige forvaltningen av sine oppgaver i tråd med gitte lover og retningslinjer. Bortsett fra myndighetsomfanget er det liten prinsipiell forskjell mellom rådenes funksjonsform og reindriftsstyrets.

Sametinget vil her også vise til det konkrete forslaget tinget fremmet i sitt forslag:

"På sikt vil reindriftsstyret og reindriftsadministrasjonen representere naturlige enheter i Sametingets forvaltningsapparat. Allerede nå må Sametinget få myndighet til å oppnevne hele Reindriftsstyret eller i hvertfall et flertall i reindriftsstyret og styreleder. Dette behøver i første omgang likevel ikke bety noen prinsipiell endring i at Departementet har det overordnede faglige ansvaret. Faglige og geografiske hensyn vil Sametinget likevel kunne forpliktes å ta og det vil bl.a. selvsagt være mulig å innhente forslag fra organisasjonene." (Sak 15/92 St.meld. nr. 28 (1991-92) En bærekraftig reindrift, pkt. 3.3.2. Reindriftsstyret, 4. avsnitt)

Det kan ikke aksepteres at drøftingene rundt Sametingets myndighet i oppnevningssaker avspores under henvisning til behovet for såkalte faglige oppnevninger. Sametinget som demokratisk system basert på direkte valg av og blandt samer er pr. definisjon kvalifisert til å håndtere denne type saker. Forskjeller i grad av makt og myndighet innenfor ulike sektorer og fagområder, i forhold til Sametingets konstitusjonelle stilling og i en helhetlig diskusjon om tingets arbeids- og myndighetsområde, aksepteres som et selvstendig tema for politiske drøftinger. Det forutsettes imidlertid at disse vurderinger ikke blandes sammen. Sametinget vil selvsagt sørge for at de medlemmer som oppnevnes i reindriftsstyret har den nødvendige fagkunnskap og allsidige kunnskap som er nødvendig for at medlemmene skal løse sine oppgaver uansett om dette fastslås i loven eller ikke. Samarbeid med reindriftens organisasjoner er en naturlig ting i oppnevningssammenheng.

Sametinget vil på bakgrunn av det ovenstående anmode om at man klart skaper et skille i den ovenfornevnte debatten og eksplisitt uttrykker myndighetenes prinsipielle standpunkt

til utviklingen av Sametingets myndighetsområde i dette tilfellet innenfor reindriften. Konkret vil Sametinget i denne saken opprettholde sitt standpunkt om at Sametinget gis myndighet til å **oppnevne** hele reindriftsstyret, subsidiært flertallet inkludert leder i styret. Om dette ikke kan gjennomføres, kan tinget vanskelig forstå annet enn at henvisningene til nasjonal rett og internasjonal rett blir noe annet enn intetsigende fraser. Nettopp på dette punkt må man kunne forvente realisert noen av de prinsipper som Norge i internasjonal sammenheng sier seg å være en tilhenger av. Det bør også være en selvsagt ting at Tinget får oppnevne sine representanter og ikke bare legge fram forslag som eventuelt kan fravikes, slik det antydes i høringsutkastet.

Sametinget vil foreslå følgende:

Sametinget oppnevner hele reindriftsstyret. Det tas rimelig hensyn til geografisk fordeling, lik kjønnsmessig representasjon og allsidig faglige forutsetninger. Blandt medlemmene skal det være aktive utøvere av reindrift i samisk reinbeiteområde. Reindriften organisasjoner skal ha forslagsrett.

§ 7 Endret 1. ledd - Områdestyrets sammensetning og oppnevning

I høringsforslaget til lovendringer er områdestyrets oppgaver og myndighet noe nærmere definert enn tilfellet var i stortingsmeldingen om reindrift. Sametinget problematiserte dette i sin behandling av meldingen. Den myndighetsdelegasjon som lovforslaget legger opp til, synes å avklare dette punktet et stykke på vei. Sametinget vil igjen understreke at avklaring av oppgavene for de organene på ulike nivå må defineres klart i lov og forskrifter. Når det gjelder oppnevningsrett vil Sametinget også her opprettholde sitt standpunkt om at tinget bør delegeres myndighet til å forestå en slik oppnevning. Kautokeino kommune viser i denne sammenheng til at områdestyrenes geografiske ansvarsområde i mange sammenhenger går på tvers av fylkesgrensene, og at dette sammenholdt med områdestyrenes oppgaver bør tilsi at denne myndigheten kan delegeres til Sametinget.

Sametinget vil derfor gjenta sitt forslag fra tingets behandling av meldingen som lød som følger:

*"Det er videre naturlig at Sametinget oppnevner områdestyrene etter forslag fra næringen."
(Sak 15/92 St.meld. nr. 28 (1991-92) En bærekraftig reindrift, pkt. 3.3.3. Områdestyret, 1. avsnitt)*

§ 8 Nytt 5. ledd - Innføring av hjemmel for beite- og driftsplan: Jfr. § 4, nytt 5. ledd og ny § 34 om tvangstiltak

Sametinget er prinsipielt enig i at reindriften som andre næringer må akseptere skjerpede krav til planlegging av egen virksomhet. Dette vil bringe næringen i større samsvar med den offentlige planlegging forøvrig. Lovforslaget signaliserer svært omfattende lovpålagte planleggingskrav. I tillegg etableres det omfattende tvangshjemler overfor de som ikke følger kravene i henhold til loven. Sametinget aksepterer at det må stilles visse krav til planlegging av hensyn til både reindriften selv og andre interesser, men tinget stiller spørsmålsteget ved behovet for å lovfeste plankravene såvidt konkret som det legges opp til i forslaget. Det bør være mulig å regulere plankravene nærmere gjennom forskrifter. En slik justering ville kunne lette arbeidet med revisjon av plankravene ved behov og erfaring. Sametinget går inn for at det lovfestede plankravet først og fremst skal gjelde

hovedtrekkene i arealbruken for distriktet, herunder reintall, flyttemønster, anlegg, oversikt over terrenggående kjøretøyer i bruk i distriktet og hovedmønsteret for bruken av disse, mens en driftsplan for distriktet kan inneholde detaljer omkring driften.

Det er gjentatte ganger stilt spørsmåltegn ved distriktenes kompetanse og ressurser til denne typen planlegging, samt spesielle forhold i næringen som ikke uten videre lar seg planlegge. Distriktenes kompetanse og ressurser ble også under Sametingets behandling av reindriftsmeldingen problematisert. Tinget uttalte da følgende:

"Ansvaret for planlegging, organisering og fordeling av beiteressursene gjennom utarbeidelse av distriktstilt beite- og driftsplaner, vil bli krevende arbeidsoppgaver for distriktene. Dette krever administrative ressurser på distriktsnivå langt ut over det som distriktene rår over i dag. Distriktsstyrene må tilføres ressurser for å kunne forestå disse oppgaver." (Sak 15/92 St.meld. nr. 28 (1991-92) En bærekraftig reindrift, pkt. 3.3.4. Distriktsstyret, 5. avsnitt)

Sametinget problematiserte i samme sammenheng distriktsstyrenes rolle som laveste forvaltningsnivå i reindriftsforvaltningen. Den rollesammenblandingen som her finner sted med distriktsstyrenes funksjon både som privatrettslig subjekt og forvaltningsmyndighet er en formalisering av en potensielt uheldig konstruksjon. Flere høringsinstanser stiller også spørsmålstegn ved hensiktsmessigheten av denne organiseringen. Sametinget etterlyser i denne sammenhengen en eksplisitt drøfting av denne problematikken der ulike løsninger vurderes før distriktenes rolle og myndighetsområde fastslås i lovs form. At det i lovforslaget ikke er blitt lagt opp til en løsning av dette spørsmålet, er en alvorlig mangel. Forvaltningsoppgavene som er tiltenkt distriktsstyret er i seg selv allerede vanskelige. At man stadig vil ha kryssende interesser i det daglige arbeidet, vil ikke gjøre oppgaven enklere. Dette forholdet bør departementet overveie en gang til meget grundig.

§ 10 Endret 1. ledd - Presisering av plankrav til retten til mekanisert ferdsel

Sametinget er enig i bakgrunnen for forslaget om sterkere regulering av bruk av motorkjøretøy på barmark. NRL har for sin del fremmet forslag om totalforbud mot bruk av motorkjøretøy/lette 4-hjuls kjøretøy på barmark. Når det åpenbart ikke er stemning for et slikt forbud, er den løsning som ligger i lovforslaget trolig den beste løsningen på kort sikt. Av hensyn til den daglige driften i næringen må det imidlertid vurderes om det bør legges inn en unntakshjemmel som sikrer at ikke all motorferdsel utenom planverket defineres som lovstridig.

§ 15 Endret 1. ledd - Grunneiers disposisjonsrett

Sametinget har ingen konkrete merknader til endringene i formuleringene knyttet til grunneiers disposisjonsrett, men vil be departementet vurdere merknadene fra Norske Reindriftssamers Landsforbund knyttet til dette punktet.

§ 15 Endret 2. og 3. ledd - etablering av jordskifteretten som tvisteorgan

Sametinget har tidligere uttrykt støtte til at ordningen med lensmannsskjønn revideres. Jordskifteretten er troligvis idag det organ som ligger nærmest til å erstatte lensmannsskjønnet. I og med at lovendringsforslaget innebærer en styrking av grunnlovsmessige og folkerettslige vurderinger i reindriftsforvaltningen mener Sametinget at

Jordskifteretten bør få en endring i kompetanse og sammensetning for å kunne løse de nye oppgaver den er tiltenkt.

§ 20 Nytt 2. ledd - presisering av driveplikt

Sametinget er ikke enig i forslaget hvis det innebærer at innehaver av driftsenhet skal ha reindrift som eneyrke. Det må være rom for inntekt fra flere næringer. Tinget foreslår derfor at "yrke og " strykes i 1. setning slik at setningen formuleres som følger:

Innehaver av driftsenhet skal ha reindrift som hovedvirksomhet.

§ 34 Tvangshjemler

Sametinget ser behovet for innføringen av tvangshjemler for å gjennomføre visse tiltak som myndighetene anser som nødvendige. Men tinget kan vanskelig støtte innføring og utviding av tvangshjemler uten tilstrekkelig sikkerhet for at næringen og det samiske samfunnet selv kan påvirke slike tiltak og ta ansvar for dem. Her er det en klar sammenheng. På dette punkt mener Sametinget å være på trygg folkerettslig grunn. Tinget tar et uttrykkelig forbehold om dette og kan akseptere innføring av slike hjemler, vedtak og gjennomføringen av dem kun i det tilfelle at næringen og det samiske samfunnet får den nødvendige innflytelse over sin egen situasjon.

Lov om jordskifte av 21. desember 1979 nr. 77

§ 5 - Hvem kan kreve jordskifte?

Når det gjelder grensegangssaker viser Sametinget til justisdepartementets lovavdeling som uttaler:

"Jordskifterettene bør ikke gis kompetanse til å holde rene grensegangssaker der formålet er å fastlegge hvor grensene for reinbeiterettighetene går. Vi antar jordskifteretten neppe er kompetent til å avklare slike spørsmål, hensett til at rettskildematerialet i slike saker vil avvike vesentlig fra de rettskilder en jordskifterett ellers forholder seg til."

Sametinget slutter seg til dette.

SAK 06/94 GODTGJØRELSER TIL SAMETINGETS REPRESENTANTER OG UNDERLIGGENDE RÅD

Dokumenter:

- Rapport om avholdt ettersyn ved Sametinget 6. - 7. mai 1993. Oversendelse ved Kommunal- og arbeidsdepartementets brev av 3. juni 1993.
- Utskrift av møtebok for Sametinget - sak 6/92 Godtgjøring for representanter.
- Frikjøpsordningen for Finnmark fylkeskommune - vedlegg til fylkestingssak 10/93.
- Regulativ for godtgjøring m.v. til leder, medlemmer og sekretærer i utvalg.

- Vedtak i sak 35/93, jf. møtebok 4/93
- Sak R 113/93, jf. møtebok Sametingsrådet 13/93

Sametinget fattet følgende vedtak:

1. Sametinget tiltrer utvalgets innstilling i §§ 1, 2.1, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6 .

Ny § 2.2 Sametingsrådets medlemmer, lyder:

Hvert medlem i Sametingsrådet utbetales en månedlig godtgjørelse på kr. 3 500,- .
Visepresidenten utbetales en månedlig godtgjørelse på kr. 4 500,-. Den faste månedlige godtgjørelsen til Sametingsrådets medlemmer skal dekke medlemmenes forberedelser i forbindelse med deres politiske verv som medlem i rådet og alle møter i Sametingsrådet

Godtgjørelse for rådsmedlemmenes merarbeid for forberedelse i forbindelse med saksfremleggelse i samlingen forutsettes dekket av den faste godtgjørelse under pkt. 2.1 første avsnitt.

Ved annen møtedeltakelse og representasjon for Sametinget er godtgjørelse regulert i punktene 2.5 og 2.6.

På bakgrunn av en beregning av de totale godtgjørelser et rådsmedlem kan ytes i løpet av et år, kan denne beregnede sum brukes til å frikjøpe rådsmedlemmene fra sitt ordinære arbeid etter disse retningslinjer unntatt pkt. 2.1.

Ny § 2.7 Tapt arbeidsfortjeneste, lyder:

I tillegg til lønn nevnt under punktene 2.1, 2.2, 2.5 og 2.6 kan det utbetales godtgjørelse for tapt arbeidsfortjeneste med inntil kr. 800,- pr. dag. Dette gjelder også frem og tilbakereiser.

Dersom medlem / representant påberoper seg dekning av tapt arbeidsfortjeneste etter høyeste sats (legitimerte utgifter) skal det enten

- foreligge bekreftelse om foretatt lønnstrekk fra arbeidsgiver, eller
- dokumentasjon på utbetalt lønn til stedfortreder for selvstendig næringsdrivende.

Egenerklæring fra selvstendig næringsdrivende godkjennes også som legitimasjon.

Ulegitimert tap av arbeidsinntekt godtgjøres med kr. 400,- pr. dag.

Ny § 3.0 lyder: Utgifter til omsorgsoppgaver

I forbindelse med verv omtalt i punktene 2.1 til 2.5 kan det utbetales dekning av utgifter til barnepass etter de til enhver tid gjeldende satser i staten (jf. Statens personalhåndbok pkt. 246.0)

Dekning av utgifter til andre omsorgsoppgaver søkes spesielt av Sametinget. Regning utstedes av den som passer barnet/utfører omsorgsoppgavene, og representanten attesterer arbeidsforholdet på regningen.

Ny § 4.0 STYRKING AV GRUPPENES ARBEIDSVILKÅR

1. Sametinget dekker kostnader for avholdelse av ett gruppemøte tilknyttet hver plenumssamling.
2. I tillegg til gruppemøte som fremgår av pkt. 1, dekker Sametinget reise og oppholdsutgifter for ett gruppemøte mellom hver plenumssamling.
3. Sametinget overfører kr. 10.000,- pr. gruppe medlem til styrking av gruppenes arbeidsvilkår.
2. Det delegeres til Sametingsrådet å fordele tilskudd til gruppesekretærer kap. 540 post 70 etter tidligere fastsatte retningslinjer.
3. Tilskuddet blir etter anmodning utbetalt til listens kandidat/kandidater, eller vedkommende som listens kandidat/kandidater gir fullmakt til.
4. Sametingsrådet kan gi utfyllende bestemmelser om rutinene for utbetaling av godtgjørelse etter disse forskrifter.
5. Forskriftene trer i kraft fra den dagen Presidenten bestemmer.

SAK 07/94 HANDLINGSPLAN FOR SAMEPOLITIKK I NORDLAND

Dokumenter:

- Handlingsplan for samisk politikk i Nordland
- Brev av 21.10.03 fra Nordland fylkeskommune

Sametinget fattet følgende vedtak:

Sametinget vil med utgangspunkt i Handlingsplan for samisk politikk i Nordland berømme Nordland fylkeskommune for arbeidet med samiske saker i fylket. Nordland er det eneste fylket i landet som har de tre samiske dialektgrupper, sør-, lule og jukkasjærvii/nordsamisk. Nordland fylkeskommune som første fylkeskommune som utarbeider en egen plan for fylkets samepolitikk, vil fremstå som et godt eksempel for andre fylkeskommuner i arbeidet med samiske saker.

Sametinget betrakter fylkeskommunene som sentrale aktører i realisering av overordna nasjonale mål for samepolitikken. Det er viktig at fylkeskommunene utvikler en egen samepolitikk tilpasset regionale behov innenfor nasjonale målformuleringer av

samepolitikken. Viktig på kort sikt blir tiltak som kan øke oppslutningen om samisk politikk i Nordland. Handlingsplanen for samisk politikk i Nordland er et godt dokument i utviklingen og gjennomføringen av samepolitikken i fylket.

Sametinget vil ikke i denne høringsuttalelsen kommentere strategiene og tiltakene konkret. Sametinget vil vektlegge planarbeidet, organisering og gjennomføring, samt kommentere plandokumentet helhetlig. Vi viser forøvrig til samiske sektorinstitusjoners høringsuttalelser.

Handlingsplanen for samisk politikk i Nordland er planlagt koplet opp mot fylkets eksisterende plansystem. En viktig forutsetning for handling er at planen innarbeides i fylkeskommunens årlige regionalpolitiske handlingprogram, virksomhetsplaner og årsbudsjett. Handlingsplanen er en tverrsektoriell plan med strategier og tiltak innenfor områdene språk, kultur, næring og utdanning. Av den grunn er det spesielt nødvendig med intereging i det øvrige plansystemet i fylkeskommunen. Etter tingets oppfatning vil graden av samiske tiltak i Nordland fylkeskommune være avhengig av integreringen.

Sametinget er noe usikker på fylkekommunens eierforhold i forhold til handlingsplanen. Utvalget som har utarbeidet planen har avholdt høringsmøter med samiske organisasjoner og institusjoner og med sentrale kommuner i fylket. Kommunene er også representert i utvalget. Men det er like viktig å engasjere og trekke inn fylkeskommunen, både administrativt og politisk, på et tidlig tidspunkt i planprosessen. Spesielt viktig er dette fordi handlingsplanen er av tverrsektoriell karakter, slik at gjennomføringsfasen er sterkt avhengig av at strategier og tiltak integreres i fylkeskommunens øvrige plansystem.

De beskrivende delene i plandokumentet er viet mest plass, både bakgrunn og nåsituasjon er grundig redegjort. Dette for å kunne definere strategier og tiltak. Siden dette er den første handlingsplanen er det naturlig og nødvendig å ha en omfattende beskrivende del. Tinget er fornøyd med plandokumentet og planarbeidet, men for ettertiden vil tinget anbefale en vesentlig mer vektlegging på planprosessen for å sikre eierforholdet til planen og ansvaret for gjennomføringen av tiltakene. Et nært samarbeide mellom Sametinget, fylkeskommunen og sentrale kommuner er viktig for det samepolitiske arbeidet i framtiden.

Sametinget har merket seg utvalgets merkander til organisering av samiske saker i Nordland fylkeskommune. Tinget vil støtte opp om de forslag utvalget har til å bedre organisering av saksbehandling av samiske saker i en overgangsperiode. Tinget vil imidlertid anbefale en evaluering av ordningen med Samisk nemd og stillingen som konsulent i samiske spørsmål i Nordland fylkeskommune, bl.a for å kartlegge saksbehandlingsrutinene, sakene, innflytelsesmulighetene osv. Det som vil være viktigst i en slik evaluering er å kartlegge og vurdere ansvarsforhold i forhold til samiske saker i det øvrige administrative og politiske systemet i fylkeskommunen. Evalueringen vil også vise om det er behov for en omorganisering av stillingen som konsulent i samiske saker. En slik evaluering av Nordland fylkeskommunes erfaringer med arbeidet og organiseringen av samiske saker vil også være nyttig for andre fylkeskommuner og kommuner.

Sametinget vil konkret foreslå følgende:

1. Samisk konsulents lokalisering i Fylkeskommunen bør endres, og vurderes flyttet fra fylkeskultursjefens kontor til å sortere direkte under fylkesrådmannen. Dette for å lettere fange opp saker av samepolitisk karakter som er til behandling.
2. Samisk nemnd bør gis status som et samisk utvalg med økt myndighet.

3. Handlingsplanen må følges opp med økonomi, slik at planen blir et verdifult dokument i utforming av samisk politikk i Nordland.

Sametinget ser frem til å følge utviklingen med arbeidet i samiske saker i Nordland fylkeskommune, og tinget vil fortsatt holde kontakten med fylkeskommunen i tråd med foreslåtte handlingsprogram.

SAK 08/94 STORTINGSMELDING 52/93 - OM NORSK SAMEPOLITIKK

Dokumenter:

- St. meld. nr. 52 (1993-94) Om norsk samepolitikk

Sametinget fattet følgende vedtak:

Regjeringen skal en gang i hver Stortingsperiode legge fram for Stortinget en melding hvor det legges opp til en gjennomgående og prinsipiell drøfting av samepolitikken. St.meld. nr. 52 (1992-93) er den første prinsippmeldingen som legges fram for Stortinget siden Sametinget ble opprettet i 1989.

Sametinget er tilfreds med at man med denne meldingen har fått en grundig gjennomgang av det samepolitiske arbeidet de siste fire år. Det er etter tingets oppfatning svært viktig at Stortinget med dette får anledning til å drøfte status og prinsipper i norsk samepolitikk.

Sametingets merknader vil her gå på det prinsipielle innholdet i meldingen, hvorpå konkrete saker kommenteres i lys av dette. Årsaken til en slik fremgangsmåte er at meldingens største svakhet etter Sametingets oppfatning er at den i for stor grad er beskrivende, og i for liten grad drøfter de prinsipielle sidene ved dagens samepolitikk og utviklingen fremover.

Det prinsipielle grunnlag for statens samepolitikk

Norge har gjennom etableringen av en egen samelov, grunnlovsparagraf og ratifiseringen av ILO-konvensjon nr. 169, utvidet sitt prinsipielle utgangspunkt for sin politikk overfor samene som minoritet og urbefolkning. Gjennom utviklingen av et såvidt omfattende prinsipielt grunnlag for sin politikk overfor samene som minoritet og urbefolkning har Norge etablert seg som et foregangsland i internasjonal sammenheng på dette området. Sametinget har for egen del lagt stor vekt på å fremheve dette arbeidet. Det er imidlertid viktig å understreke at såpass omfattende prinsipielle målformuleringer, gir rom for tolkning. Samtidig kreves det systematisk gjennomgang av både lover og administrative forordninger for å få utviklet konkret politikk og forvaltning med tanke på målrealisering. Det er på dette grunnlag Sametinget har innvendinger til den foreliggende stortingsmeldingen.

Det er ofte et gap mellom det prinsipielle grunnlag myndighetenes samepolitikk bygger på og utviklingen av samiske rettigheter i konkret forstand. Det er ofte lite samsvar mellom regjeringens uttalte politikk og de enkelte myndigheters praksis i mange saker på grunn av lovverkets utforming. Med et manglende lovgrunnlag eller et lovgrunnlag som ikke bygger

på de nye prinsipper i statens samepolitikk, er det vanskelig å nå frem med samiske interesser og samisk rettsoppfatning.

Mesteparten av dagens lover og regelverk er blitt til i tiden før myndighetenes nyorientering i samepolitikken, dvs. i assimileringstiden (se f.eks. omtale av odelsretten kap. 5.8., s. 39-40).

Også utforming av lov- og regelverk i den siste tiden (f.eks. grunnskolelov, barnehagelov) viser at det er vanskelig å omsette overordnede prinsipper i praksis på en slik måte at de i tilstrekkelig grad ivaretar samiske interesser.

Utifra disse forhold er det derfor ikke holdbart at regjeringen ikke ser behov for en samlet gjennomgang av lovverket.

Grunnlovsparagraf 110 a, og ILO-konvensjon nr. 169, er i mange sammenhenger påstått å være prinsipielle politiske målformuleringer med indirekte gjennomslagskraft i forhold til det nasjonale lovverk og administrative forordninger. Samtidig understrekes det i meldingen at ILO-konvensjonen etablerer minimumsstandarder for rettslig beskyttelse av urbefolkninger.

Sametingets myndighet, innflytelse

Av Sametingets årsmelding for 1992 går det frem at en av de store sakene dette året var overføring av oppgaver og myndighet til Sametinget. På bakgrunn av en interdepartemental arbeidsgruppes arbeid ble en rekke forvaltningsoppgaver overført tinget for forvaltning. Erfaringene fra denne prosessen ble oppsummert i tingets årsmelding gjennom at man ville legge til grunn en del forutsetninger for det videre arbeidet med myndighetsoverføring. En nærmere beskrivelse av dette gis foruten i tingets egen årsmelding, i stortingsmeldingens kapittel 8.5 side 58.

Kort beskrevet vil Sametinget ha prinsipielle motforestillinger mot å overta forvaltningsoppgaver som tinget samtidig ikke får betydelig styringsrett over. Disse prinsippene ble formulert med tanke på den foreliggende stortingsmeldingen, og det er derfor beklagelig at regjeringen ikke i større grad søker å drøfte disse med tanke på en tilbakemelding fra sentrale myndigheter.

Sametinget kan på sikt få problemer med en hensiktsmessig organisering av egen forvaltningsvirksomhet. Stadig nye oppgaver med varierende grad av ansvar og innflytelse medfører svært uoversiktlige konstitusjonelle linjer. Dette gjelder ikke bare, som regjeringen påpeker i forholdet mellom regjering og Storting, men i høy grad også for Sametinget som et eget demokratisk system. Sametingets ansvarlige politiske organer vil i varierende grad kunne stilles til ansvar for den forvaltningen som skjer innenfor Sametingssystemet, og man kan ende opp i ansvarsfraskrivelse og uklare linjer.

For hvert nytt sektorområde der det vurderes å øke Sametingets oppgaver og myndighet reises de samme problemstillingene på nytt, uten klare målformuleringer og prinsipper for dette arbeidet. Dette fremstår som en videreføring av den bit for bit politikk som har kjennetegnet samepolitikken gjennom flere tiår.

Sametingets konstitusjonelle rolle

På bakgrunn av initiativ fra Sametinget reiser meldingen spørsmålet om tingets konstitusjonelle rolle i den norske forfatning. Utfordringene i utformingen av det som i internasjonal urbefolkningspolitikk beskrives som "den norske modellen", er mange og kompliserte. Målsettingen om å utvikle et funksjonelt selvstyre innenfor den eksisterende statsforfatning er i seg selv ambisiøse, men presenteres allerede i dagens form som en skisse til løsning i internasjonale fora. I en verden i forandring ligger det store utfordringer i å utvikle ordninger som ivaretar etniske, kulturelle, språklige, religiøse hensyn innenfor nasjonale rammer. Dette vil på sikt være med på å dempe motsetninger og utvikle respekt og likeverd mellom folk med forskjellig bakgrunn.

Sametinget vil understreke behovet for å se på etableringen og utviklingen av det samiske demokrati som en utvidelse av den norske konstitusjon. Dermed vil man skape åpenhet for etablering av løsninger som pr. i dag ikke lar seg etablere innenfor de tradisjonelle forfatningsmessige forordninger. På dette punkt synes den foreliggende melding både uklar og mangelfull. Det henvises til eksisterende konstitusjonelle ansvarslinjer, uten at alternative løsninger drøftes.

Regjeringens tilsvar om en interdepartemental arbeidsgruppe for å utrede disse spørsmål er ikke tilstrekkelig etter Sametingets oppfatning. For å få en prinsipiell gjennomgang av konstitusjonelle forhold, bør det oppnevnes et politikerutvalg valgt av og blandt Stortingets og Sametingets representanter. Utvalget bør etablere prinsipper for samhandlingen mellom Stortinget, Sametinget og regjeringen og beskrive de konstitusjonelle linjene i dette arbeidet. Folke- og forfatningsrettslig ekspertise bør kunne trekkes inn i arbeidet. Utvalgets mandat bør være å etablere generelle regler for myndighetsoverføring, med tilhørende avklaring av ansvarsfordelingen mellom Regjeringen og Sametinget. I dette ligger det fra Sametingets side en anbefaling av myndighetsoverføring i form av direkte delegasjon av myndighet fra Stortinget til Sametinget.

ILO-konvensjon nr. 169, Sametingets merknader til Norges førstegangsrapport

Denne saken ble behandlet under sak 32/92 på tingets plenumsmøte 24.-27. november 1992. Vedtaket var svært omfattende og tildels kritisk til status for Norges arbeid med implementering av konvensjonens regler. Sametingets vedtak skapte betydelige reaksjoner fra departements- og regjeringshold på grunn av tingets kritikk av myndighetene knyttet til dette arbeidet. Det fremgikk av merknadene at Sametinget langt fra er enig i regjeringens vurdering av denne saken. På denne bakgrunn er det derfor på sin plass å gjøre oppmerksom på at Sametinget ikke deler regjeringens syn i prinsippmeldingen om at :

"For Norges vedkommende er lovgivningen, generelt sett, i samsvar med konvensjonens prinsipper." (St.meld. nr. 52 Om norsk samepolitikk kap. 3.2. s 22)

I og for seg vil man alltid kunne forvente at det vil være grunnleggende forskjeller i vurderingene fra Sametinget i forhold til regjeringens standpunkt, og pågående saker i forbindelse med rettighetsspørsmål gjør at det må kunne være riktig å starte en politisk prosess rundt fortolkningene av konvensjonen. Det kan her nevnes spørsmålet om forvaltningen av mineralske ressurser i samiske områder, reindriftens bruksrettigheter og forvaltningen av fiskeriressursene i de nære kystområder.

Kommentarer til enkeltsaker

I og med at meldingen legger opp til en bred gjennomgang av arbeidet med ulike enkeltsaker vil Sametinget knytte noen tilleggsmerknader til enkelte av sakene. Felles for de sakene som her reises er at de reiser spørsmålet om Sametingets innflytelse innenfor ulike sektorer. Disse kommentarene er ment som en eksemplifisering av den ovenstående drøftingen.

Reindrift

Sametingets behandling av St.meld. nr. 28 (1991-92) En bærekraftig reindrift, innebar også en drøfting av tingets rolle i forhold til forvaltningen av næringen. Regjeringens standpunkt til dette spørsmålet og Stortingets behandling av meldingen utløste en viss usikkerhet med hensyn til den langsiktige målsettingen for utviklingen av Sametingets myndighetsområde. Landbrukskomiteens flertall fremhever at Sametingets rolle enda ikke er endelig fastlagt, og at det bør etableres et klarere skille mellom tingets rolle som politisk organ og mer faglige og forvaltningsmessige oppgaver.

Sametinget har gjennom organiseringen av tingets virksomhet etablert et skille mellom oppgavene som forvaltningsorgan og politisk organ. Det er derfor vanskelig å akseptere at reindriftspolitikken faglige utfordringer legger prinsipielle hindringer i veien for Sametingets innflytelse. En vurdering av tidspunkt og omfang av myndighetsoverføring til Sametinget i reindriftsnæringen, er i så måte en mer hensiktsmessig debatt.

Dersom landbrukskomiteens prinsipielle standpunkt overføres andre sektorer og myndighetsområder og tolkes i sin ytterste konsekvens, skulle ikke Sametinget hatt ansvaret for noen forvaltningsoppgaver.

Som beskrevet i prinsippmeldingen er reindriftslovgivningen under revisjon, og den ovenfornevnte problemstilling vil bli drøftet i forbindelse med Sametingets behandling av revisjonsforslaget.

Fiskeri

Sametingets engasjement i fiskerispørsmål resulterte i at man gjennom en sakkyndig vurdering av rettslige forpliktelser overfor den samiske befolkning ved regulering av fisket, foretatt av professor Carsten Smith i 1990, fikk en prinsipiell avklaring av statens forpliktelser i framtidige fiskerireguleringer. I praksis har det imidlertid vært betydelig uenighet mellom Sametinget og fiskerimyndighetene om hvordan disse forpliktelser skal håndteres i de årlige reguleringer.

Etter at regjeringen i St.meld. nr. 58 (1991-92) Om struktur- og reguleringspolitikken overfor fiskeflåten, sluttet seg til Carsten Smiths konklusjoner, var det knyttet store forventninger til en endring i reguleringspolitikken i retning av større andeler til kystflåten. Det faktiske resultat har vært det motsatte. De 2-3 siste års reguleringer har gitt de små fartøy stadig mindre andel av den reelle kvoten. I denne sammenheng vises det gjeme til bufferkvoten som er forbeholdt Nord-Troms og Finnmark. Dette er en åpen kvote der konkurranse-momentet har medført at den i hovedsak har kommet den havgående flåte til gode.

På denne bakgrunn har tinget som nevnt i meldingen foreslått opprettelsen av en egen samisk fiskerisone, med sterkere vern for fiske med konvensjonell redskap fra mindre fartøy. Som et resultat av dette nedsatte Fiskeridepartementet et utvalg for å fremme forslag til tiltak som sikrer de samiske fiskeriinteressene.

Resultatet av utvalgets arbeid vil vise hvorvidt man finner en løsning på de problemer Sametinget har reist i forhold til samiske fiskeriinteresser. Det denne saken imidlertid viser er hvor komplisert det er å finne løsninger innenfor eksisterende forvaltningsstrukturer som tar de hensyn som må taes i samepolitisk sammenheng. Tinget vil derfor be om større åpenhet rundt etableringen av egne forvaltningsmodeller for å ivareta samepolitiske hensyn.

Med de rettigheter som utøver av næringen, med bosetting og tilhørighet innenfor de samiske områder, har i kraft av alderstids bruk, skal retten til resursutnyttelse i næringssammenheng sees i klar sammenheng med intensjonen i Grunnlovens § 110a, samisk sedvane og rettsoppfatning, og folkerettens regler om urbefolkninger og minoriteter. Det må slås fast at reguleringer med ressursbevaring som hensikt, ikke skal tillegges ekskluderende effekt, hva angår denne yrkesgruppe.

Næringskombinasjoner

Når en inntektsbringende virksomhet i kombinasjon med en tradisjonell samisk næring, som fiske, reindrift eller jordbruk er av en slik størrelsesorden at det utgjør et årsverk, skal det gies status som en selvstendig næring under betegnelsen kombinasjonsnæring og gis rett til å få støtte innenfor de til enhver tid eksisterende støtteordninger.

Budsjettspørsmål

En problemstilling som er reist i Sametingets årsmelding er forholdet mellom Sametinget og sentrale myndigheter i budsjettspørsmål. Dette er ikke bare et spørsmål om å finne praktiske løsninger, men det er også knyttet konstitusjonelle problemstillinger til denne saken. Konkret beskrives det konstitusjonelle dilemma i årsmeldingen som følger:

".. I dag oppleves det som et dilemma at Sametinget på den ene siden er et folkevalgt organ med vide fullmakter til å definere egne arbeidsoppgaver og initiativ, samtidig arbeider tinget i budsjettssammenheng etter rutiner utviklet for kommunaldepartementets underliggende etater. Fra 1993 kompliseres bildet ytterligere gjennom at deler av Sametingets budsjett tilligger andre departementers ansvarsområde." (St.meld. nr. 52, side 142)

Det er store svakheter ved dagens budsjettprosedyrer, som i mange sammenhenger kan resultere i unødvendig konfrontasjon mellom Sametinget og regjeringen. Ved flere anledninger har Sametingets politiske ledelse funnet det nødvendig å ta opp saken direkte i forhold til Stortinget under budsjettbehandlingen, og gjerne fått gjennomslag for sitt syn der. Dette er imidlertid ikke tilfredsstillende på lengere sikt, og det foreslås derfor at man får en mer direkte dialog på politisk nivå i budsjettprosessen slik at misforståelser unngås og budsjettbehandlingen kan resultere i omforente løsninger.

Kulturminnevern

Overføringen av forvaltningen av samisk kulturminnevern til Sametinget har vært en svært lang prosess og er nå inne i en mer konkret fase. Det har imidlertid vist seg problematisk å finne organisatoriske løsninger som både Sametinget og departementet kan enes om. Dette signaliseres også i kapittel 18 i meldingen. Slik saken står i dag ser det ut til at det planlagte samisk kulturminneråd i liten grad oppfyller Sametingets prinsipielle forutsetninger ved myndighetsoverføring.

Kort oppsummert vil det foreliggende forslag til organisering og ansvarsfordeling i forhold til samisk kulturminnevern resultere i at Sametinget får rett til å oppnevne samisk kulturminneråd dersom de foreslåtte medlemmer er oppnevnt i henhold til nærmere fastsatte faglige kriterier. I tillegg skal Sametinget få anledning til å behandle kulturminnerådets årsmelding og virksomhetsplan. Forvaltningsmyndigheten vil i lovs form overføres samisk kulturminneråd direkte, ikke Sametinget. I likhet med tilfellet for samisk språkråd vil også tilsetningsmyndigheten tilligge kulturminnerådet, ikke Sametinget. Forøvrig vil klage- og instruksjonsmyndigheten tilligge Riksantikvaren.

Departementet har delvis valgt å følge Sametingets vedtak om lokalisering av forvaltningsapparatet for samisk kulturminnevern. Det er i meldingen foreslått at samisk kulturminnevern lokaliseres til fylkeskommunene. Dette standpunkt er fra tingets side vanskelig å godta idet det ikke er foretatt noen eksplisitt evaluering av dagens desentraliserte ordning som underbygger departementets standpunkt i dette spørsmålet.

Det er et spørsmål hvilken hensikt det har å overføre såvidt begrenset myndighet til Sametinget. Det vil på sikt bli et spørsmål om troverdighet i forholdet mellom Sametinget og dets velgere dersom ansvarsforholdene og de tidligere nevnte konstitusjonelle linjer ikke avklares.

Helse og sosialtjenester

Det samiske somatiske spesialistlegesenteret i Karasjok som i dag drives i privat regi med statlig og fylkeskommunal driftstilskudd (75%/25%) bør snarest bli fullt offentlig. Dette fordi senteret bedre skal kunne ivareta sin oppgave i spesialisttjenester for den samiske befolkning og som utvikler av slike tjenester. Som offentlig institusjon vil den også sikre stabilitet og kontinuitet i tilbudene.

Kringkasting

Det er Sametingets mening at det offentlige også bør være med på å finansiere hele eller deler av samiske journaliststillinger i nærradio innenfor samisk språkløvs virkeområde. Bakgrunnen er den vanskelige situasjonen disse nærradioene har med å formidle samisk språk. Spesielt vanskelig er dette i kyst- og fjordområdene. Sametinget er av den formening at nærradioene i samiske kommuner er viktige formidlere av nyheter, kultur og samfunnsstoff.

SAK 09/94 STATSBUJSJETTET 1995 KAP 540 - PROBLEM- OG STILLINGSNOTAT

Dokumenter:

- Sametingets problem- og stillingsnotat for statsbudsjettet 1994, sak R 131/94
- St.prp. nr. 1 (1993-94) for budsjetterminen 1994 Kommunaldepartementet, Kap. 540 Sametinget
- Problem- og stillingsnotat fra Samisk språkråd, Samisk kulturråd og Samisk næringsråd for 1995.

Sametinget fattet følgende vedtak:

1. Sametinget viser til Sametingsrådets instilling til statsbudsjett 1995 kap. 540 Sametinget (jf. utskrift av møtebok 18. - 19.01.94 sak R 131/94).

Sametinget slutter seg til Sametingsrådets forslag, men vil i tillegg foreslå opprettet en ny post 21 Spesielle utredningsoppdrag på kap. 540 Sametinget, med 4 millioner kroner. Sametinget viser i denne forbindelse spesielt til at FN's generalforsamling har vedtatt at et urbefolkningstiår skal starte 10. desember 1994. I denne forbindelse er det av overordnet betydning at Sametinget tilføres økonomiske ressurser til å initiere nye tiltak til styrking av samisk språk, kultur og samfunnsliv. Dette omfatter også lulesamiske språkprosjekter.

2. Sametinget viser til at følgende dokumenter gir føringer for tingets forslag til statsbudsjett for 1995:
 - Sametingets plan for perioden 1991-1993
 - Årlige stortingsmeldinger om Sametingets virksomhet avgitt i forrige valgperiode
 - Sametingets årsmelding for 1993
 - Stortingsmelding nr. 52 (1992.93) Om norsk samepolitikk og Sametingets behandling av denne
 - Drøftelsen av forslaget til sametingsplan for 1994-1997

På bakgrunn av de føringer disse dokumenter medfører, foretar Sametingsrådet prioriteringer i Sametingets forslag til statsbudsjett for 1995.

SAK 10/94 SAMETINGETS ÅRSMELDING 1993

Dokumenter:

- Årsmelding 1992
- Årsmelding 1993 Samisk Kulturråd
- Årsmelding 1993 Samisk Næringsråd
- Årsmelding 1993 Samisk Språkråd

Sametinget fattet følgende vedtak:

Sametinget legger med dette frem sin årsmelding for 1993.

SAK 11/94 BUDSJETTET FOR 1994 - FORDELING AV KAP 540, POSTENE 01 OG 11

Dokumenter:

- St.prp. nr. 1 (1993-1994) for budsjetterminen 1994 - Kommunaldepartementet
- Budsjettforslagene fra Sametinget og de underliggende råd (flere farger)
- Brev fra Samisk språkråd av 24.11.93 - tillegg til budsjettfordeling (mottatt etter at dette saksframlegget er utarbeidet).
- Budsjett forslag fra næringskombinasjoner - oppstilling av 11.11.93.
- Kommunaldepartementets disposisjonsbrev av 19.01.94

Sametinget fattet følgende vedtak:

Sametinget foretar følgende fordeling av midlene til postene 01 og 11 under kap. 540 Sametinget:

	Post 01:	Post 11:	Totalt:
Sametinget	6101' kr.	6149' kr.	12250' kr.
Overføres fra post 01 til post 11	380' kr.		380' kr.
Samisk kulturråd	1441' kr.	1088' kr.	2529' kr.
Samisk språkråd	852' kr.	645' kr.	1497' kr.
Samisk næringsråd	1469' kr.	431' kr.	1900' kr.
Samisk kulturminneråd (2. halvår 1994)	993' kr.	681' kr.	1674' kr.
Totalt	11236' kr.	8994' kr.	20230' kr.

Øvrige vilkår for tildelingen vil fremgå av administrasjonens disposisjonsbrev med hensyn til rutiner, rapporteringer m.m.

Sametinget viser til sitt vedtak i sak 6 /94 og overfører kr 380.000,- til post 70 for styrking av gruppenes arbeidsvilkår med kr 10.000.- pr. representant. Det tas forbehold om KAD's samtykke til overføring fra post 01 til post 70.

SAK 12/94 SAMETINGSPLAN 1994-1997

Dokumenter:

- Sametingsplan 1991-1993
- St. meld nr. 52 (1992-93) Om norsk samepolitikk
- Innstilling i sak R 78/93 samt R 103/93
- Høringsuttalelser til Sametingsrådets høringsutkast av 3. november 1993

Sametinget fattet følgende vedtak:

Behandlingen av saken utsettes til neste plenumsmøte.

SAK 13/94 INNSTILLING FRA SAMETINGETS GRUPPE FOR SAMISK SPRÅK I LULESAMISK SPRÅKOMRÅDE

Dokumenter:

- Brev av 10.09.93 fra STULS v/Lennart Mikkelsen vedlagt utredningen

Sametinget fattet følgende vedtak:

Saken utsettes til neste plenumsmøte i Sametinget.

Ved protokollen:

Nils Jørgen Nystø